

Talouspolitiikan
arviointineuvoston
vuosikertomus
2020

Talouspolitiikan arviointineuvosto

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland

Helsinki, huhtikuu 2021

1 Talouspolitiikan arviointineuvosto

Talouspolitiikan arviointineuvosto perustettiin tammikuussa 2014 tuottamaan riippumaton arvio talouden tilasta ja harjoitetusta talouspolitiikasta. Valtioneuvoston asetuksen (61/2014) mukaan neuvoston tehtävänä on arvioida

- 1) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta
- 2) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja valittujen keinojen tarkoituksenmukaisuutta
- 3) talouspolitiikan valmistelussa käytettyjen ennuste- ja arviointimenetelmien laatua
- 4) talouspolitiikan eri osa-alueiden yhteensovittamista ja kytkeviä yhteiskuntapolitiikan muihin osa-alueisiin
- 5) talouspolitiikan onnistumista erityisesti taloudellisen kasvun ja vakauden, työllisyyden ja julkisen talouden pitkän ajan kestävyyskannalta
- 6) talouspolitiikan instituutioiden ja julkisen talouden rakenteiden tarkoituksenmukaisuutta.

Neuvosto julkistaa vuosittain arvion harjoitetusta talouspolitiikasta.

Valtioneuvosto nimittää neuvoston jäsenet neljän vuoden toimikaudeksi korkeakoulujen taloustieteellisten yksiköiden ja Suomen Akatemian ehdotuksen perusteella. Neuvoston tämänhetkiset jäsenet ovat yliopistojen professoreita, jotka osallistuvat neuvoston toimintaan oman toimensa ohella. Neuvostolla on oma Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksen (VATT) yhteydessä työskentelevä sihteeristö. Arviointineuvosto on työssään VATT:sta riippumaton.

Arviointineuvosto aloitti toimintansa toukokuussa 2014. Ensimmäisen neuvoston toimikausi jatkui 31.3.2019 saakka. Valtioneuvosto muutti Talouspolitiikan

arviointineuvostoa koskevan asetuksen 4 pykälää 4.10.2018. Muutoksen myötä arviointineuvoston jäsenten toimikausi on neljävuotta siten että 1.4.2019 alkavalla toimikaudella kahden jäsenen toimikausi on kaksi vuotta. Vuonna 2020 neuvoston puheenjohtajana toimi professori Jouko Vilmunen Turun yliopistosta ja neuvoston muina jäseninä olivat professorit Jukka Pirttilä Helsingin yliopistosta, Johanna Niemi Helsingin yliopistosta, Martin Ellison Oxfordin yliopistosta sekä Jari Vainiomäki Tampereen yliopistosta. Ellisonin ja Vainiomäen kausi on kaksivuotinen ja päättyy 31.3.2021.

Arviointineuvoston pääsihteerinä on Seppo Orjasniemi ja vuonna neuvoston 2020 tutkijana toimi Annika Kuusela.

2 Toiminta

Arviointineuvosto keskittyi toiminnassaan vuonna 2020 neuvoston seitsemännen raportin laadintaan. Raportti julkaistiin tammikuussa 2021. Siksi tämä vuosikertomus kattaa neuvoston toiminnan osalta myös tammikuun 2021. Neuvoston taloutta kuvattaessa keskitytään kalenterivuoteen 2020.

2.1 Raportti

Talouspolitiikan arviointineuvoston keskeinen tehtävä on vuosittain julkaistava arvio harjoitetusta talouspolitiikasta. Neuvoston seitsemännessä raportissa arvioitiin hallituksen talouspoliittisen linjan keskeisiä kohtia sekä kotitalouksien velkaa ja velkajärjestelyjä sekä makrovakauspoliittikkaa.

Vuonna 2020 finanssipolitiikan arvioinnissa keskityttiin julkisen talouden kestävyteen. Koronakriisi heikensi julkisentalouden rahoitusaseman tulevien vuosien näkymiä, mutta kriisin vaikutukset julkisen talouden keskipitkän ja pitkän aikavälin kestävyteen syntyvät kriisin mahdollisista vaikutuksista talouskasvuun. Neuvosto pitääkin tärkeänä, että nykyisen kriisin väistyttyä väliaikaiset toimenpiteet tulisi lopettaa. Finanssipolitiikan sääntöjen osalta todettiin, että vaikka poikkeuksellisena aikana säännöt eivät ole sitovia, kriisin jälkeen talous voi olla tilanteessa, jossa va-kaus- ja kasvusopimus vaatii politiikkatoimia. Raportissaan arviointineuvosto ehdotti tehtäväksi julkisen talouden keskipitkän aikavälin kestävyuden varmistamiseen tähtäävä yli vaalikausien ulottuva suunnitelma tai ankkuria. Raportissa käsiteltiin myös työllisyyspolitiikkaa ja erityisesti hallituksen toimien vaikutuksia työntarjontaan sekä sosiaaliturvan ja työllisyyden välisiin yhteyksiin. Raportissa kiinnitettiin huomiota kasvaneeseen yksityiseen velkaantumiseen. Neuvosto suosittelee yksityishenkilöiden velkajärjestelyn kokonaisarviointia. Taloudellisesta näkökulmasta nykyinen järjestelmä on hankala, sillä menettelyn tehokkuutta heikentävät byrokraattiset ja monimutkaiset toimintatavat.

Raportin kirjoitustyö tehtiin vuoden 2020 aikana ja raportti julkaistiin 26.1.2021 sekä suomeksi että englanniksi. Raportti on luettavissa neuvoston [www-sivuilla](#).

Raportissa esitettävät arviot talouspolitiikasta perustuvat neuvoston jäsenten ja sihteeristön analyysityöhön. Lisäksi neuvosto hyödyntää työssään ulkopuolisten tekemiä tutkimuksia ja selvityksiä. Arviointineuvoston määrärahalla teetettiin vuoden 2020 raporttia varten neljä taustaraporttia, jotka on lueteltu alla. Kaksi ensimmäistä olivat tilaustutkimuksia. Yksi tutkimuksista on neuvoston työn tueksi palkatun tutkimusapulaisen kirjoittama suomalaista ylivelkaantumista käsittelevä raportti ja yksi neuvoston jäsenen kirjoittama velkajärjestelyjä koskeva raportti.

Vuoden 2020 raportin taustaraportit:

Essi Eerola (VATT), Teemu Lyytikäinen (VATT) ja Sander Ramboer (VATT)
[Macroprudential measures, household leverage and tenure choice, pdf](#)

Joonas Ollonqvist (THL), Jussi Tervola (THL), Jukka Pirttilä (Helsingin yliopisto) ja Thor O. Thoresen (Statistics Norway)
[The distributional impacts of tax-benefit policies, pdf](#)

Johanna Niemi (Turun yliopisto)
[Debt adjustment proceedings in Finland, pdf](#)

Sara Kinnunen (Talouspolitiikan arviointineuvosto)
[Personal Insolvency in Finland, pdf](#)

Neuvoston työkielenä on englanti, mutta ensimmäinen raportti päätettiin julkaista sekä suomeksi että englanniksi. Raportin kirjoittaminen kahdella kielellä osoittautui työlääksi. Neuvoston toinen ja kolmas raportti julkaistiin englanniksi ja siihen liitettiin suomenkielinen tiivistelmä. Neljäs ja viides raportti julkaistiin englanniksi suomenkielisen tiivistelmän kera tammikuussa 2018 ja 2019 ja suomenkieliset käännökset julkaistiin maaliskuussa. Kuudennen ja seitsemännen raportin suomenkielinen käännös julkaistiin samaan aikaan raportin kanssa.

2.2 Kokoukset

Arviointineuvosto kokoontui vuonna 2020 kaksitoista kertaa (15.1., 9.3., 28.4., 1.6., 11.8., 9.9., 30.9., 7.10., 21.10., 12.11., 25.11. ja 15.12.). Kokoukset järjestettiin etäkokouksina ja ne olivat pituudeltaan pääsääntöisesti kaksi tuntia. Arviointineuvoston jäsenet, pääsihteerit ja tutkijat pitivät kokouksissa alustuksia raportin aihepiireistä.

Käydyn keskustelun pohjalta muodostettiin arviointineuvoston yhteiset kannanotot talouspolitiikkaan. Kokousten välillä neuvoston jäsenet ja sihteeristö työskentelivät tahoillaan pitäen yhteyttä sähköpostin välityksellä.

Kokouksissa kuultiin myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Vuonna 2020 kokouksiin kutsuttiin yhdeksän ulkopuolista asiantuntijaa:

- Joonas Ollonqvisti (THL)
- Jussi Tervola (THL)
- Essi Eerola (VATT)
- Sander Ramboer (VATT)
- Teemu Lyytikäinen (VATT)
- Paavo Miettinen (Suomen Pankki)
- Leena Mörttinen (VM)
- Sami Yläoutinen (VM)
- Markku Stenborg (VM)
- Olli Kärkkäinen (VM)

2.3 Tiedotus ja medianäkyvyys

Vuoden 2020 aikana Talouspolitiikan arviointineuvoston viestit esiintyivät usein lehtikirjoituksissa sekä tv- ja radio-ohjelmissa.

Arviointineuvoston tiedotustoiminta keskittyy vuosittaisen raportin julkaisemiseen ja raportin aihepiireihin liittyviin mediaesiintymisiin. Arviointineuvoston antamat lausunnot julkaistaan neuvoston nettisivuilla, mutta niistä ei erikseen tiedoteta.

Seitsemännen raportin lehdistö- ja julkaisutilaisuus järjestettiin 26.1.2021 Helsingissä Economicumin 4. kerroksen seminaarihuoneesta (Arkadiankatu 7) käsin etäyhteydellä ilmoittautuneille median edustajille. Raportin julkaisemistilaisuuden yhteydessä järjestettiin nettiseminaari. Seminaarissa Jouko Vilmunen esitteli raportin keskeiset viestit minkä jälkeen valtiovarainministeri Matti Vanhanen esitti kommenttipuheenvuoron. Tämän jälkeen käytiin paneelikeskustelu, joka käsitteli mm.

koronaviruksen vaikutuksia finanssipolitiikan pitemmän aikavälin näkymiin. Keskusteluun osallistuvat professori John Hassler (IIES), professori Jagjit Chadha, (National Institute of Economic and Social Research) ja professori Evi Pappa (Universidad Carlos III de Madrid). Paneelikeskustelua johti työelämäprofessori Vesa Vihriälä (Helsingin yliopisto).

Arviointineuvoston raportti uutisoitiin laajasti eri tiedotusvälineissä ja raportti mainittiin useissa pääkirjoituksissa. Sähköiset mediat uutisoivat raportin näyttävästi.

2.4 Muu asiantuntijatoiminta

Arviointineuvoston jäsenet ja heidän sijaisenaan sihteeristön jäsenet voivat antaa neuvoston edustajina neuvoston toimintaan läheisesti liittyvistä aiheista lausuntoja eduskunnalle tai muille tahoille. Lausunnon suuntaviivoista keskustellaan neuvoston jäsenten kanssa. Vuoden 2020 aikana arviointineuvosto antoi seuraavat lausunnot:

Talouspolitiikan arviointineuvoston lausunto Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomuksesta eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2019, Tarkastusvaliokunta, 18.2.2020

Talouspolitiikan arviointineuvoston lausunto julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024, Valtiovarainvaliokunta 7.5.2020

Talouspolitiikan arviointineuvoston kirjallinen lausunto vuoden 2021 talousarvioesityksestä, Valtiovarainvaliokunta 22.10.2020

Talouspolitiikan arviointineuvoston kirjallinen lausunto vuoden 2021 talousarvioesityksestä, Talousvaliokunta 14.10.2020

Lausunnot on julkaistu neuvoston [www-sivuilla](http://www.sivuilla).

2.5 Talous

Arviointineuvoston käyttömenoihin osoitettiin vuodelle 2020 määrärahaa 310 000 euroa. Määräraha sisältyi VATT:n toimintamenomomentille. Määräraha kului pääosin sihteeristön palkkausmenoihin, toimintamenoihin ja neuvoston jäsenten palkkioihin. Arviointineuvoston puheenjohtajan vuosittainen palkkio on 10 000 euroa ja muiden jäsenten palkkiot ovat 5 000 euroa. Määrärahan käytössä on huomioitu

myös VATT:n neuvostolle tuottamat tukipalvelut sekä neuvoston toiminnasta VATT:lle aiheutuvat muut kulut. Lisäksi neuvosto palkkasi tausta-analyysien tekoa varten kesällä yhden tutkimusharjoittelijan. Vuoden 2020 raporttia varten tilattiin määrärahan turvin 2 kpl taustaraportteja. Raporttien myöhäisen valmistumisajan kohdan takia niistä aiheutuneista menoista noin 35 000 euroa kohdistui vuodelle 2021. Vastaavasti vuodelle 2020 kohdistui noin 86 000 euroa vuoden 2019 raporttia varten tilatuista taustaraporteista aiheutuneita menoja. Vuoden 2019 määrärahoista vuodelle 2020 siirtyi noin 165 000 euroa ja vuodelta 2020 siirtyy vuodelle 2021 noin 113 000 euroa.